

OLIVIA LAING

Crudo

Un roman minunat, straniu și inteligent.

SALLY ROONEY

ÎN FINE

Kathy, adică eu, se mărita. Kathy, adică eu, tocmai coborâse dintr-un avion care venea de la New York. Era 19:45, pe 13 mai 2017. I se dăduse un bilet mai bun, la business, și se simțea șic. A cumpărat două sticle de șampanie în cutii portocalii de la duty-free, pentru că ăsta era genul de persoană care avea să fie de atunci înainte. Kathy a fost întâmpinată la aeroport de bărbatul cu care locuia și care urma să îi fie soț în curând; care, după câte s-ar putea presupune, urma să devină bărbatul cu care se măritase și tot așa, până la moarte. În mașină, viitorul soț i-a spus că luase cina cu bărbatul cu care ea, Kathy, se culca, și cu o femeie pe care o cunoșteau amândoi. Băuseră și șampanie, i-a spus. Au râs mult. Kathy s-a oprit din vorbit. Acela a fost punctul în care viața ei a luat o întorsătură bruscă, deși bărbatul cu care se culca nu avea să se despartă de ea decât după cinci zile, printr-o scrisoare cu antet. El credea că doi scriitori n-au ce căuta împreună. Kathy scrisese mai multe cărți – *Great Expectations*, *Blood and Guts in High School**, îmi închipui că

* Ambele titluri îi aparțin scriitoarei Kathy Acker, care i-a servit drept inspirație Oliviei Laing pentru personajul Kathy.

ai auzit despre ele. Bărbatul cu care se culca nu scrisese nicio carte. Kathy era furioasă. Adică eu. Eu eram furioasă. Și apoi m-am măritat.

Două luni și jumătate mai târziu, înainte de nuntă și după hotărârea de a se căsători, Kathy s-a trezit în Italia. Fusesse interogată la registrul de evidență a populației, nu știuse data de naștere a soțului ei, dar nimănui nu i-a trecut prin cap că vreunul dintre ei ar fi victima traficului de persoane. Erau politicoși, își aleseseră muzica pentru nuntă, ea insistase să fie Maria Callas, pentru că nu se juca cu jumătăți de măsură. Acum, pe 2 august 2017, stătea sub un cuib de viespi în Val d'Orcia. Ar fi putut să stea oriunde altundeva, dar ea se atașase de viespi. Ieri, două dintre ele, în plin futai, îi căzuseră pe picior. Era un semn bun, i-a spus prietenul ei, Joseph, când i-a povestit într-un e-mail despre ce s-a întâmplat.

Începuse să aibă o rutină clară de dimineață. Mai întâi înota douăzeci de bazine să se poată trezi. Apoi bea cafea și își întindea șezlongul sub copacul cu viespi. La ora zece, îl pune pe soțul ei să-i mai aducă niște cafea. Nu mai avusesese soț până atunci, dar știa cum stau lucrurile. Era Kathy virtuoasă? Nu era prea clar. Pe Kathy o interesau bronzul, Twitterul, era curioasă dacă vreunul dintre prietenii ei avea o vacanță mai frumoasă. Lângă ea, sub un prosop verde, soțul ei își dădea jos șortul ud. Totul era mai bun decât acasă. Nu doar un pic mai bun, ci nebănuț de bun, ca și cum fiecare moment ar fi fost reinventat de o specie mai inteligentă. Din întâmplare, Kathy și soțul ei se duseseră în vacanță cu niște oameni super bogați.

Evident, ei nu reușeau să se încadreze în peisaj. Nici măcar nu încercau. Își mâncau spășiți spuma de cartofi și își scăpau piure de roșii și înghețată de prune cu nucșoară pe

toate tricourile pe care le aveau. Puteau să-și dea hainele la spălat, dar li se părea prea scump. Poate că era o idee bună să poarte haine mai închise la culoare sau să găsească o spălătorie în Roma.

Era o zi inimaginabil de luminoasă. Cerul avea ceva ciudat, nu era nici senin, nici noros, ci altcumva, o combinație între cele două. Lumina parcă nu venea de la soare, era pretutindeni în același timp, ca și cum s-ar fi aflat într-un bec cu halogen. Pe Kathy o durea capul. Pe internet, lumea se agita pentru că președintele concediase pe cineva. Cineva fusese angajat, divorțase, avusese un copil și fusese concediat în doar zece zile. Ca o musculiță beată, scrisese un tip glumeț. 56 152 de like-uri. Nimic din toate astea nu era amuzant. Sau poate că totul era amuzant.

Kathy nu avea părinți, dar tot o scoteau din miști. Se gândea adesea la ei. Maică-sa se sinucisese, iar taică-său dispăruse înainte să se nască ea. Era orfană, stil Dickens. Soțul ei îi spunea Pip, uneori Țâfnă.* Era un bărbat foarte simpatic, indiscutabil simpatic, toată lumea îl plăcea, nici n-aveai cum să nu-l placi. Întotdeauna am simțit că suntem prieteni și în afara cercului de poeți, i-a scris prietenul lui, Paul Buck, felicitându-l pentru nunta care nu avusese încă loc și continuând cu o anecdotă despre cum el și Kathy încercaseră să facă sex la un moment dat, dar fără succes.

Era din ce în ce mai cald – 31 de grade, 36 de grade, 38 de grade. În Europa, pădurile ardeau. Unul dintre incendii fusese provocat de un muc de țigară aruncat pe geamul unei mașini. Kathy stătea în piscină, cu apa până la gât, și nu se gândea la nimic. Dorințele erau atât de adânci, că nu mai

* Pip, personaj din *Marile speranțe*, de Charles Dickens, dar și „țâfnă“, „indispoziție“.

reușea să le expulzeze din propriul corp², scrisese în paragraful final al ultimei ei cărți. Îi intrase apă într-o ureche și, la fiecare oră, i se desfunda pentru o clipă, ca imediat să se astupe la loc cu o senzație ciudată, ca de gumă de mestecat, ca de șosetă. Era neplăcut sentimentul că ceva o apăsa pe interior, o trăgea în jos. La bar, soțul ei citea o listă de clienți celebri care luaseră masa în restaurantul hotelului. Cine sunt Rachel Ray, Gloria Estefan, Peyton Manning? întrebă el. Ea nu știa cine e Peyton Manning, dar îl lămuri cu restul.

Iată ce-au mâncat. Rulouri de *porchetta* și *porchetta* pe pat de rucola, un fel de cremă de iaurt cu lavandă și bezele minuscule, cotlet de miel, cod negru și paste *picci* cu porc *ragù*. Cu siguranță se îngurău. Ai observat, l-a întrebat ea, că aici toată lumea are soții mai tinere? Era ca un club al soțiilor de-a doua. Ea era soție de-a treia, așa că, măcar din punctul ăsta de vedere, se integra în peisaj.

Era greu de explicat ce își dorea Kathy în acel moment. Își dorea trei sau patru case, ca să poată sta în ele pe rând. Era nespus de fericită când călătorea, ca o jucărie cu cheiță, poate chiar mai fericită când își desfăcea bagajele sau când își cumpăra un bilet de tren. Îi plăcea să se întoarcă acasă și să se instaleze, dar și să trântescă ușa în urma ei. Voia să scrie o nouă carte, evident, și să găsească o soluție astfel încât să nu îi plaseze acțiunea nicăieri. Nicăieri, ca spațiul interior al trupului, nicăieri, ca zonele moarte ale orașului. Ea era newyorkeză, n-avea ce căuta în Europa, și cu siguranță n-avea ce căuta într-o grădină jilavă din Anglia. Buruienile erau periculoase, îi era frică de molii și de mucegai. Îi plăceau mult șopârlele, nu doar pentru că aveau piciorușe elegante, ci și pentru că erau deosebit de uscate. Lui Kathy îi plăcea uscăciunea, întotdeauna fusese cea care o cerea, dar acum, când lucrurile se aranjaseră, își

descoperea un talent anormal de a refuza, ca și cum ar fi devenit în sfârșit unul dintre numeroșii bărbați pe care-i urmărise prin Berlin, Londra, San Diego. În anii '90, când era tânără, obișnuia să plângă și să-și ciopârțească pielea fără să clipească, adora să fie abjectă în adevăratul sens al cuvântului, dar acum se uscase, era la fel de rece, de căcănie și de plată ca o felie de pâine prăjită și abandonată, nu neapărat apetisantă, nu chiar atrăgătoare, ci un fel de nutreț pentru porumbei.

Asta însemna să îmbătrânești? Pe Kathy o îngrijora bătrânețea, nu își dăduse seama că tinerețea nu era o stare permanentă, că nu va fi mereu drăgălașă, și pierdută în spațiu, și demnă de iertare. Nu era proastă, doar lacomă: voia ca fiecare situație să fie inedită. I se făcea rușine când se gândea la oamenii care-i populaseră tinerețea. Ar fi putut să aibă o tinerețe fascinantă, mai elegantă, n-ar fi trebuit să se tundă castronel, să poarte salopete; minutele treceau, nu reușise să înșface timpul. Acum era cool, dar bătrână; acum era sexy, dar avea riduri. Viața mea este delicată (mai delicată decât pizda mea³), îi scrisese unui iubit cu puțin timp în urmă. Am făcut unsprezece avorturi, i-a spus altcuiva, ceea ce nici măcar nu era adevărat.

Kathy mințea încontinuu, mințise de mică, de când era o copilă cu păr roșcat și plictisitor. Când începuse să-i cadă părul din cauza stresului de a trăi cu mama ei, le-a spus fetelor de la școală că i l-a mâncat iepurele. La școala aceea, jucau un joc în care toată lumea încerca să fie hipnotizat și să ridice trupul altcuiva doar cu degetele mici. Fata care urma să fie ridicată în aer trebuia să stea întinsă și restul se lăsau cu toată puterea pe ea. După aceea, era ușor de ridicat. Imponderabilitatea era o altă calitate exclusivă a celor

foarte tineri. Ulterior, începeai să zăngănești ca niște conserve legate în spatele unei mașini.

Ce trebuia să facă Kathy era să înceapă pregătirile de nuntă. A rezolvat asta uitându-se la poze pe Instagram și făcând comentarii răutăcioase. Ce vulgar, spuneau ea sau soțul. Scaune și mese, șervețele, ce vulgar! În ritmul ăsta, aveau să sfârșească făcând nunta într-o parcare.

Kathy își iubea soțul. Seara trecută, fuseseră constrânși să susțină împreună o lectură, ceea ce nu era neapărat pe gustul ei; spre propria surprindere, i-a plăcut să-i audă poemele. Era ca și cum cineva ar fi băgat cu greu o cheie în lacătul limbajului, care rămânea o vreme blocat și apoi, dintr-odată, accesul era permis. Dintr-un motiv sau altul, erau prezenți trei psihiatri la lectură. Se pare că unul dintre ei era excepțional, pe când ceilalți doi, din Sheffield, încă purtau costume de baie. Un patrician stătea în spate și-i provoca pe cei care voiau să pună întrebări. Există speranță pentru noi toți, spunea el inexplicabil. În seara aceea, la cină, Kathy se nimeri lângă el. Felicia, Felicia, spuse el, ea e scriitoarea. Felicia avea rictusul snobilor fără pereche. Kathy se ascunse după *amuse bouche*, o felie subțire și albă cu gust de pește, și așteptă ca momentul să treacă.

Măine vor fi 41 de grade, a spus soțul ei. Adică 106 grade Fahrenheit. Când oamenii din India sau din statele arabe stau în temperaturi de 50 de grade, trebuie să le fie foarte cald. Nu e de mirare că mor. Cu aproape 30 de grade peste temperatura normală a corpului. Purta un tricou roz, iar piciorul stâng, pe care și-l arsese la începutul săptămânii, începea să se cojească. În depărtare se auzea o bormașină. Kathy își nota totul într-un carnet și devenise neliniștită că ar putea să epuizeze prezentul și să se regăsească singură pe creasta

timpului – absurd, dar nu ți se pare uneori că nu putem să ne mișcăm toți prin simultaneitatea crudă a vieții, ca rechinii descoperiți de spargerea unui val? Era posibil ca gândurile ei accelerate să prevestească o migrenă, tot ce-i posibil.

Pe Twitter se spunea că o fotografie chineză dispăruse. Fusesse văzută ultima oară la înmormântarea soțului ei, care câștigase Premiul Nobel pentru Pace și își petrecuse restul vieții în închisoare. Kathy văzu o fotografie cu ea, era încordată și purta ochelari de soare. Oricum, dispăruse. Iar guvernul dăduse o declarație care i-a rămas în minte, ceva legat de aruncarea cenușii în mare, oare asta să fi fost? Când acuzațiile privitoare la Jimmy Savile* au ajuns la punctul maxim al plauzibilității, piatra lui funerară a fost dărâmată în timpul nopții, transformată în prundiș și folosită pentru reasfaltare. Nici chestia asta nu părea verosimilă, dar așa își amintea Kathy. Praful care mai rămăsese din Jimmy Savile ar fi putut să ajungă oriunde până acum, lipit de cauciucurile mașinilor și îndepărtându-se treptat și neabătut de insulă, mai ales cu ajutorul feriboturilor.

Răul reprezenta un subiect de interes pentru Kathy, care nu era pudică, pentru că muncise ani la rând într-un club de striptease din Times Square. Știa cum stă treaba cu apetitul și cu ochii lipsiți de viață. Obișnuia să poarte un costum de Crăciuniță, eliberându-și în fața lumii sânii plăți ca niște ochiuri prăjite, orice, numai să scape de plictiseală. Cine n-a tras în piept niște aer mirosind a pișat și spermă habar n-are ce înseamnă viața. O, Kathy văzuse de toate. Vreau să știu de ce președintele e întotdeauna clientul și niciodată curva,

* DJ, om de televiziune, de radio și filantrop englez, care s-a dovedit a fi pedofil.

a întrebat la un moment dat Zoe Leonard într-un poem adesea citat* și lui Kathy i se părea că rămânea o întrebare relevantă și în prezent. De ce unii oameni cumpără mereu și nu se vând niciodată?

Împlinise 40 de ani. Avusese cancer la sân de două ori, mai tot timpul câte o boală cu transmitere sexuală și petrecuse mai mult timp în clinici decât în propria sufragerie. Deținuse mai multe apartamente în țări diferite, vindea și cumpăra, încercând să profite de schimbările de pe piață și, de cele mai multe ori, eșuând. Oamenii o fotografiau adesea, renunțase la fostul ei look, acum nu mai era rasă în cap, ci blondă cu acte în regulă.

În camera ei avea atârnat un costum Chanel luat de la second-hand, dar era mult prea cald pentru așa ceva, fusese o prostie să-l ia cu ea în bagaj, deși mai avea speranța să-l poarte la Roma. L-a întrebat pe soțul ei dacă era cald acolo, iar el i-a răspuns cu un mormăit. Poate că acel costum ocupa spațiul degeaba, dar ce importanță avea? În ziua următoare plănuiau să ia cina cu o cântăreață de operă celebră, chiar între dealurile Toscanei. A trecut și patricianul pe acolo, târându-și sandalele. Nu e o viață prea rea, a spus el. *Exaltant*.

Urma să organizeze o petrecere cu togi în noaptea aceea și îl îngrijora zgomotul. Kathy se plânsese de curând proprietarului hotelului în legătură cu o dronă care zbura deasupra șezlongului ei. Nu-i plăcea să fie urmărită și nu-i plăcea sunetul pe care-l scotea drona, pe care îl confundase la început cu sunetul unei albine agitate. Proprietarul i-a dat dreptate, pentru că avea mulți clienți faimoși, niște nume pe care le recunoști imediat, deci nu credea că dronele aveau ce să

* Artistă americană, feministă și activistă. Poemul la care se face referire aici este „I want a president“.

caute acolo. Kathy și-a dat seama că și ea era un fel de dronă. Poate că ceea ce făcea, scriind despre toată lumea în cărticica ei, nu era un gest tocmai binevoitor. Pe de altă parte, îi plăcea ideea de a fi în aer, având ochii ageri, planând, dând târcoale, adunând informații.

Odinioară, aici se desfășurau atacuri aeriene, i-a spus soțul ei. Era expert în atacuri aeriene, dar nu știa că americanii bombardaseră civili în Italia. M-a surprins că americanii fuseseră atât de perseverenți să bombardeze și să mitralieze civilii, a spus el. Și copiii. Se știa că în acel loc fuseseră omorâți numeroși oameni de diferite naționalități și orientări politice, partizani, prizonieri de război, țărani, refugiați, oameni înfometaji care mergeau pe jos de la Roma și Siena și stăteau în fața porților orașului, așteptând să primească ceva de mâncare.

Cu câteva zile în urmă avusese loc o nuntă la hotel, iar la prânz Kathy stătuse cu o bere în față și urmărise cum niște florari din Florența asamblau o coroană din trandafiri roz. Mai era și un bărbat în vârstă, care urmărea scena și al cărui tată fusese împușcat mortal chiar în acel loc, în ultimul an de război. O placă comemorativă pentru acest eveniment era locul în care stătea mai târziu mireasa pentru fotografia oficială de nuntă. Asta era istoria, așa se petrecuseră lucrurile. Toate clădirile din anii '70 erau reconstruite și făcute să arate medieval, dar cu dușuri care curgeau din tavan. Harababura făcută de timp era incurabilă, era nebunie curată. Un drum mic și albicios care străbătea valea, asta era pământul, iar deasupra puteai să desenezi aproape orice: corpuri, sau copii cu tube, sau un Ferrari remorcat de o furgonetă.

La prânz, au mâncat iar friptură de porc, iar patricianul și soția lui s-au așezat la masa alăturată. S-a aplecat spre masa ei

din nou. Unde are loc nunta, întrebă el. Kathy habar n-avea de unde știa el că urmează să se căsătorească și, sincer vorbind, nu era prea încântată de asta. Ce sculă, bombăni ea în barbă. Îl chema Henry, nici măcar nu trebuia să întrebe, îi era clar. Henry critică o vreme miniștrii laburiști fantomă, proști ca noaptea. Ea refuzase să li se alăture, a spus Felicia. Nu era de mirare, dat fiind faptul că fusese trecută cu vederea de două ori. Lui Kathy îi plăcea proximitatea cu oamenii informați, n-ar fi putut să fie un spion bun, totul trecea prin ea ca printr-o sită. Nu voia decât să guste puțin din aceste informații. Henry era arătos. Arăta ca o vulpe șireată dintr-un film Disney. Un bărbat gras și foarte scund intră în bar și salută pe toată lumea, spunându-le pe nume.

În timp ce Kathy urmărea pregătirile pentru nuntă, a uitat cu desăvârșire că urma să aibă și ea una. De fapt, își cumpăraseră deja rochia de mireasă Isabel Marant, era prea scurtă, deloc surprinzător. Unii oameni, la o adică prieteni, își exprimaseră surpriza și îndoiala că va fi dispusă să nu fie în centrul atenției suficient de mult timp încât să-și rostească jurămintele. Cândva împinsese un alt scriitor de pe scenă și avea tactici și mai subtile.

În noaptea aceea, pe 3 august 2017, s-au întâmplat multe lucruri. De exemplu, Kathy s-a întâlnit cu un sponsor important al Partidului Democrat. Întâmplarea face ca acela să fi fost al doilea sponsor al Partidului Democrat pe care îl întâlnea în ultimele două zile. Ei o cunosc foarte bine pe Hillary, i-a spus cineva. Sponsorul avea o fiică extraordinară, pe nume Dahlia, cea mai echilibrată persoană pe care Kathy o întâlnește vreodată. Purta o rochie strânsă pe corp, croșetată în mai multe culori puternice: albastru, și galben, și negru, și arăta incredibil. Avea 19 ani, poate 20, și purta conversația

”

*Crudo ne plasează la intersecția
neasteptată a transformării personale
cu turbulența politică.*

— THE NEW YORKER

“

Kathy este scriitoare, Kathy este personaj și tot Kathy ar putea fi oricare dintre noi. Dramele, tandrețea și momentele de nehotărâre sau, dimpotrivă, atitudinea libertară, curajul și inteligența crudă fac din ea exponentul perfect al lumii recente, într-o poveste de viață spusă cu o sinceritate necruțătoare.

Decadent și provocator, romanul OLIVIEI LAING disecă o realitate tulburătoare, în care actorii sociali și politici schimbă mersul vremurilor într-un decor extrem de familiar. Iar tonul caustic al naratoarei nu iartă pe nimeni: de la paralizia provocată de Brexit, alegerea și declarațiile lui Trump, încălzirea globală și injustețea legii până la lupta de clasă, misoginie și superficialitatea unei societăți aflate în cădere liberă.